

การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนกับกฎหมายที่ควรรู้ ตอนที่ ๒

อรวรรณ เกษร
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ผู้เรียบเรียง

บทนำ

เศรษฐกิจชุมชนถือเป็นรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในปัจจุบัน นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ซึ่งนับตั้งแต่นั้นมารัฐบาลได้ตระหนักถึงมาตรการในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจทั้งมาตรการทางบริหาร และมาตรการทางกฎหมาย โดยการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศก็ถือเป็นหนึ่งในมาตรการที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเช่นเดียวกัน ส่วนมาตรการทางกฎหมายก็มีการออกกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับฐานรากจำนวนหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านการเกษตร พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นการกำหนดให้มีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายโอกาสให้แก่คนที่มีฐานะยากจนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบและเป็นเอกภาพ เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีเศรษฐกิจเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้า จนกระทั่งต่อมาประเทศไทยได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งก็คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในรัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศก็ได้มีบทบัญญัติรองรับเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ โดยกำหนดไว้ในหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๕ และหมวดการปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และในเรื่องการปฏิรูปประเทศที่จะต้องดำเนินการต่อไปว่าจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ประเทศชาติ มีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าทั้งในเรื่องเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นแนวคิดและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่หน่วยงานในทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงและให้ความสำคัญเพื่อให้ชุมชนเป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บทความนี้มุ่งหมายจะนำเสนอเกี่ยวกับกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน คือ พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการออกกฎหมาย หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงบทสรุปและข้อเสนอที่อาจจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป

พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗

กฎหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนแก่กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกลไก

ให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมถึงเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองสามารถพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนในอนาคตอันเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมือง อันเป็นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ โดยมีหลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย ดังนี้

๑. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกองทุนรวมระดับชาติที่จัดตั้งตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีสำนักงานใหญ่ เรียกว่า “สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “สทบ.” และอาจตั้งสาขาตามความจำเป็นก็ได้ โดยพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การดำเนินการ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เป็นแหล่งเงินทุน เพื่อจัดสรรให้กองทุนหมู่บ้านสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย หรือสำหรับการส่งเสริม และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(๒) เป็นผู้จัดหาแหล่งเงินทุน และประสานงานในการกู้ยืมเงินระหว่างกองทุนหมู่บ้าน

(๓) ส่งเสริม และพัฒนาหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง

(๔) สนับสนุนการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ทั้งในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(๕) สนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

๑.๒ ทุนและทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วย

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๓๑

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(๓) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้รับบริจาค โดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใด ๆ

(๔) ดอกผล รายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

๑.๓ การจัดตั้งและการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกองทุนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยเป็นหน่วยงานของรัฐและมีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาที่จะสามารถกระทำได้ เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงได้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น และการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ย่อมต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

๑.๔ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กทบ.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากผู้แทนกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนสิบสี่คน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและสำนักงาน จัดหาเงินทุน จัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้าน กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเงิน เก็บรักษาเงิน จ่ายเงิน การนำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปหาผลประโยชน์ ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน ออกระเบียบเกี่ยวกับการคัดเลือก คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิก และออกระเบียบเกี่ยวกับการเลิก ยุบรวม หรือแยกกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

๑.๕ การบัญชีและการตรวจสอบ

ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจัดทำงบการเงินแสดงฐานะการเงินและทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ให้มี การตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแล้วรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

การปิดบัญชีให้กระทำปีละหนึ่งครั้งตามรอบปีงบประมาณ และให้จัดส่งงบการเงินให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและแสดงความเห็นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว ให้เสนองบการเงินดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๖ การกำกับและควบคุม

ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติโดยทั่วไปเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี

๒. กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง คือ กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านหรือชุมชนละ ๑ ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชน โดยเงินดังกล่าวประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะเป็นผู้บริหารจัดการเอง ซึ่งตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดให้ในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง โดยให้คณะผู้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านยื่นขอจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านต่อนายทะเบียนกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อกองทุนหมู่บ้านได้จดทะเบียนแล้วก็จะมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

๒.๑ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

(๑) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(๒) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วนสำหรับประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(๓) รับฝากเงินจากสมาชิกและจัดหาทุนจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

(๔) ให้กู้ยืมเงินแก่กองทุนหมู่บ้านอื่น เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(๕) กระทำการใด ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต สวัสดิภาพ และสวัสดิการของสมาชิกหรือประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

๒.๒ ทุนและทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน

ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย

(๑) เงินที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจัดสรรให้

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(๓) เงินที่สมาชิกรับมาลงทุนหรือฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- (๔) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่กองทุนหมู่บ้านได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใด ๆ
 (๕) ดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน

๒.๓ สมาชิกและกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกและกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งปัจจุบันได้มีระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้สมาชิกประกอบด้วย บุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยการรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความต้องการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองเป็นหลัก

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ได้แก่ สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร สิทธิได้รับคัดเลือกในการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สิทธิในการกู้เงิน สิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมและรับบริการ หน้าที่ในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ หน้าที่ในการเข้าร่วมประชุม หน้าที่ในการปฏิบัติตามสัญญา รวมถึงมีอำนาจในการถอดถอน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การถือหุ้นของสมาชิก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหมู่บ้าน หรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุนหมู่บ้าน และในการชำระค่าหุ้น สมาชิกอาจชำระเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงานตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนดไว้ในระเบียบ หรือข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

๒.๔ การจัดตั้ง การจดทะเบียน และการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

การจัดตั้ง การจดทะเบียน และการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วยการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการกำหนดไว้ในหมวด ๖ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ข้อ ๘ กำหนดให้ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจง ทำความเข้าใจเตรียมความพร้อมและดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรร ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม ซึ่งในการประชุมผู้เข้ามาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้าน และคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน ในส่วนของชุมชนเมืองให้ประธานคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ หรือระดับเขต เป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้าน

ให้กองทุนหมู่บ้านแต่ละกองทุน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งมาจากสมาชิกโดยคัดเลือกกันเองจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ได้แก่ เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ

โดยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นผู้ที่ไม่มีความประพฤติบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถหรือบุคคลล้มละลาย ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้น ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ออกระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ตามมติของที่ประชุมสมาชิก โดยให้คำนึงถึงหลักศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านที่ผ่านการเตรียมความพร้อม ตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการของนายทะเบียนที่กำหนด ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายยื่นขอจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านต่อนายทะเบียน ณ สถานที่ที่นายทะเบียนกำหนด พร้อมแนบเอกสารหลักฐานประกอบคำขอ ยื่นจดทะเบียน ดังนี้

- (๑) ชื่อกองทุนหมู่บ้านและรหัสกองทุนหมู่บ้าน
- (๒) สำเนาสมุดบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ ๑) และบัญชีเงินสะสม (บัญชีที่ ๒)
- (๓) สำเนาระเบียบ หรือข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
- (๔) บัญชีรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- (๕) บัญชีรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- (๖) สำเนารายงานการประชุมเวทีประชาคม
- (๗) แผนการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน
- (๘) แผนที่แสดงที่ตั้งของที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานที่ถูกต้อง ครบถ้วนแล้วให้พิจารณาการขอจัดตั้งและจดทะเบียนให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำขอและให้ปิดประกาศรายชื่อกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการจัดตั้งและจดทะเบียน ณ สำนักงานรับจัดตั้งและจดทะเบียนนั้น

๒.๕ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่สำคัญ ได้แก่ บริหารกองทุนหมู่บ้าน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรดอกผล รายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน ออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จัดตั้งสำนักงานกองทุนหมู่บ้านหรือสำนักงานกองทุนชุมชนเมือง รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก จัดหาทุนจากแหล่งเงินทุนตามประกาศที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พิจารณาเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิกหรือกองทุนหมู่บ้านอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด เป็นต้น

๒.๖ การเลิก ยุบรวม หรือแยกบางส่วน กองทุนหมู่บ้าน

การเลิกกองทุนหมู่บ้าน หรือการให้กองทุนหมู่บ้านใดยุบรวมกับกองทุนอื่นเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านใหม่ หรือยุบรวมกับกองทุนหมู่บ้านอื่น และกรณีกองทุนหมู่บ้านใดแยกกองทุนหมู่บ้านบางส่วนเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านใหม่ หรือแยกกองทุนหมู่บ้านบางส่วนเพื่อรวมกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

๒.๗ การกำกับและตรวจสอบ

ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบ

ให้ผู้ตรวจสอบจัดส่งผลประกอบการและงบการเงินให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และแสดงความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

๒.๘ การกำกับและควบคุม

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเห็นว่ากองทุนหมู่บ้านดำเนินการจัดการกองทุนหมู่บ้านในลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนหมู่บ้านไม่ปฏิบัติตามประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาสั่งระงับการจ่ายเงินของกองทุนหมู่บ้านหรือให้กองทุนหมู่บ้านชดใช้หรือให้ส่งคืนเงินที่เบิกจ่ายไปแล้ว โดยให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือไปยังกองทุนหมู่บ้าน หากกองทุนหมู่บ้านไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่งของผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย สร้างสวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต และสิ่งอื่นใดอันเป็นประโยชน์แก่สมาชิกหรือประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดกลไกในการดำเนินการของกองทุนที่เป็นระบบไว้หลายประการ ได้แก่ การจัดตั้ง การจดทะเบียน ทูลและทรัพย์สิน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สมาชิก รวมถึงการเลิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่อาศัยระเบียบที่ออกโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองในด้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ อันเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชาติต่อไป

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘

กฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเป็นกฎหมายที่มีหลักการและวัตถุประสงค์ในการส่งเสริม เศรษฐกิจชุมชน และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ ให้มีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า มีความพร้อมจะไปสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมและขนาดกลาง อันเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีหลักการประการสำคัญเพื่อสนับสนุนการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถขึ้นทะเบียนและประกอบ

กิจการในฐานะนิติบุคคลได้สะดวกขึ้น ซึ่งขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับแก้ไขอยู่ระหว่างการทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ความหมายวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็ นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรม อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

๒. การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน
- (๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน
- (๓) ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- (๔) กิจการที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ

วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งประสงค์ จะดำเนินการต่อไปให้แจ้งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ตามวิธีการที่ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนด

วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนใดประสงค์จะเลิกกิจการให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตร ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกกิจการ ตามวิธีการที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนด

๓. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ในกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ กรรมการที่มาจาก ผู้แทนจากหน่วยงานราชการ ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการ และเลขาธิการ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในการดำเนินงาน เป็นต้น

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด โดยในกรุงเทพมหานครให้มี คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ส่วนในจังหวัดอื่น

ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ เสนอความเห็นต่อ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจ ชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง พิจารณา หรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด เป็นต้น

ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

๔. การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วสามารถ ขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนกำหนด

ให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

- วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ : ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้ สนับสนุนการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชน และสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน เพื่อให้กิจการ วิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิจึงมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

- วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้ว : ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการ พัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้วจากระดับปฐมภูมิอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความพร้อมและความต้องการ ของกิจการวิสาหกิจชุมชน การร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการและการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจ ชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

- เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจใด ๆ : ให้มีการสนับสนุนการจัดตั้ง การประกอบการ การตลาด รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่าง เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

นอกจากนั้น ในกฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินกิจการวิสาหกิจ ชุมชนเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้า หรือการรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใดของบริการ เพื่อให้สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เชื่อถือ รวมทั้งปลอดภัยต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ โดยให้ คณะกรรมการพิจารณาให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในการขอจดทะเบียน เครื่องหมายรับรองตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า หรือให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อให้ ความคุ้มครองแก่สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนนั้นตามที่เห็นสมควร ซึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุน กิจการวิสาหกิจชุมชน ให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพิจารณาดำเนินการประสานกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจัดให้มีขึ้น สนับสนุนเงินทุนในการประกอบการ จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

จากหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจะเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบของการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างรายได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พัฒนาความสามารถในการจัดการ เพื่อทำให้วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้า สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนดให้มีการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบการจดทะเบียนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย รวมถึงกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายอีกด้วย จึงนับได้ว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของชุมชน เพื่อให้การประกอบอาชีพของชุมชนได้รับการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

บทสรุป

การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศในรูปแบบหนึ่งที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชนให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเศรษฐกิจชุมชนเป็นรากฐานเศรษฐกิจของประเทศ โดยหากเศรษฐกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจังแล้ว ย่อมทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าได้ ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้ออกมาตรการมาส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในหลายรูปแบบ เช่น การให้ชุมชนได้มีการผลิตสินค้าของชุมชน และมีตลาดจำหน่ายสินค้าของชุมชน เป็นต้น ส่วนมาตรการทางกฎหมายก็มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวนหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยกฎหมายในแต่ละฉบับก็จะมีหลักการและสาระสำคัญแตกต่างกันไป แต่มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือเพื่อเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดตั้งสภาเกษตรกรเพื่อสนับสนุนด้านเกษตรกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิกและประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในด้านความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างรายได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อทำให้วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้า ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความยั่งยืนได้ต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: ๒๕๔๔.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๘๕ ก (๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗): ๑-๑๒.

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖ ก (๑๘ มกราคม ๒๕๔๘): ๑-๑๓.

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่ม ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๓๘ ง (๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑): ๑-๒๓.

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วยการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่ม ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๑๐๙ ง (๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑): ๓๗-๔๒.

ฐานข้อมูลออนไลน์

สยามรัฐออนไลน์. “เกษตรฯ หนุนเกษตรกรรวมกลุ่ม ตั้งนิติบุคคลเตรียมพร้อมรับ พ.ร.บ.วิสาหกิจชุมชนฉบับใหม่ เพื่อศักยภาพสู่ SMEs สร้างเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง.” <https://siamrath.co.th/n/67125> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๒).